

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Uvod k pričetku VIII. letnika.

Običajno je, da delajo listi — bodisi zaslužno ali nezaslužno — šumno reklamo o svojih zaslugah za prebujenje in prosveto naroda, ko pričenjajo nov letnik.

Tudi „Občinska Uprava“ si prisvaja nekaj zaslug pri delu za izobrazbo ljudstva, in to pri zelo važnem delu — na polju avtonomne uprave, za poslovanje županstev, občinskih odborov in drugih korporacij kot avtonomnih oblastev prve stopnje.

Če se ozremo nazaj na sedem letnikov „Občinske Uprave“, smelo trdimo, da je to velikansko delo trajne vrednosti, vspeh, s kakršnim se more ponašati le malo listov.

Na sto in sto, v tisoče segajoče število nasvetov, navodil, odgovorov na razna vprašanja, se dobi v izdanih letnikih „Občinske Uprave“.

Kakor doslej — bomo tudi v prihodnje zastavili vse moči, da se list ne le ohrani na dosedanji stopinji, ampak dvigne še višje. — Nič ni popolnega na svetu, in popolnost doseči tudi ni mogoče.

Ampak če nam ostanejo zvesti vsi naročniki, in pa če poskusi pridobiti vsak vsaj še enega, nas bo lepa armada, in z večjimi dohodki bo mogoče povzdigniti tudi list.

Na delo torej!

* * *

Današnji številki smo priložili tudi poštna položnice. — Prosimo nujno:

Kdor še ni plačal naročnine za nazaj, naj to takoj stori, obenem pa plača tudi naročnino za leto 1913. — Pomniti je treba, da se mora plačevati naročnina vedno za naprej! — Kdor je pa že plačal naročnino, naj odda položnico novemu naročniku.

Glede naročnine članov „Kmetске županske zveze“ prihodnjič.

Uredništvo in upravništvo.

Hranilnični regulativ.

Zadnje čase dobivajo županstva večkrat ukaze, kako naj nalagajo denarje zlasti ubožnih zakladov, da bo to nalaganje pupilarno-varno. — Na drugi strani se zahteva od njih, da smejo najemati posojila — tudi začasna — le pri onih denarnih zavodih, ki so ustanovljena po takozvanem hranilničnem regulativu iz leta 1844. — To pa zato, ker s tem ne prevzamejo na-se nikake obveznosti, kakor je to pri zadrugah bodisi z neomejenim ali pa z omejenim jamstvom.

O pupilarno-varnem nalaganju stalnih — na pr. ubožnih denarjev bomo imeli priliko pisati drugi pot.

Za sedaj se nam zdi umestno priobčiti večkrat omenjeni hranilnični regulativ, da ga spoznajo vsa županstva. — Morda bo tudi dobro došel pri snovanju kake nove občinske hranilnice.

Pravilnik za ustanavljanje, upravo in nadzorovanje hranilnic.

(Dekret dvorne pisarne z dne 26. septembra 1844. na vsa deželna oblastva.)

Da se ustanovitev hranilnic, ki so se se izkazale kot občekoristna naprava, spravi v soglasje z namenom, ki obstoji v tem, da se da revnejšim ljudskim slojem prilika, da si polagoma zboljšajo svoj gospodarski položaj, in da se javni in zasebni interesi, ki so združeni s temi zavodi, kolikor mogoče pospešujejo, je Njegovo c. in kr. Veličanstvo z Najvišjo odločbo z dne 2. septembra 1844. glede ustanavljanja, uprave in nadzorovanja hranilnic kot temeljna načela blagovolilo izdati sledeča navodila.

§ 1.

Namen hranilnic obstoji v tem, da se nudi manj premožnim ljudskim slojem prilika za varno nalaganje in obrestovanje njihovih malih prihrankov, ki se na ta način polagoma pomnožujejo, in da se tako vzbuja v ljudstvu delavnost in varčnost.

§ 2.

Za ustanavljanje hranilnic so poklicana v prvi vrsti društva človekoljubov, in to pod pogojem, da so zmožna dati zadostno jamstvo za pokritje upravnih stroškov in morebitnih izgub za prvi čas poslovanja novoustanovljenega zavoda, dokler si ta ne nabere zadostnega lastnega rezervnega zaklada, in da sploh morejo jamčiti za redno poslovanje zavoda.

§ 3.

Ustanavljanje hranilnic je dovoljeno tudi občinam, ki jamčijo za njih poslovanje, vendar je pa za to potrebno, da se stori sklep, ki je pravnoveljavno obvezen za celo občino.

§ 4.

Za dovolitev ustanavljanja hranilnic in za odobritev pravil je prositi potom političnih oblastev.

Odobritev teh si je blagovolilo Njegovo Veličanstvo pridržati samemu sebi.

§ 5.

Prošnji za dovolitev ustanovitve kake hranilnice je priložiti načrt pravil in dokaz o zadostnem garancijskem zakladu. Če pa prosi za ustanovitev občina, je priložiti prošnji razkaz njenega premoženja. Poleg tega je treba tudi dokazati, da je zadostno skrbjeno za pokritje prvih izdatkov za pisarniške, blagajniške in druge potrebščine, bodisi s prostovoljnimi prispevki bodisi na kak drug način.

§ 6.

Načrte hranilničnih pravil je treba sestavljati po v predležeh predpisih obseženih določilih. Vendar je pa društvom in občinam na prosto dano, predlagati tudi drugačno primerno uredbo, ki ne nasprotuje postavnim določilom in ki odgovarja krajevnim razmeram.

§ 7.

Kot najmanjša vloga pri hranilnicah dopuščeni znesek je določiti kolikor mogoče nizko, da se na ta način tudi najubožnejšim slojem prebivalstva nudi prilika za varno nalaganje njihovih malih prihrankov.

§ 8.

Za visokost vsakokratne vloge je v pravilih določiti najvišji znesek oziraje se pri tem na krajevne razmere in na garancijski zaklad hranilnice. Pri tem je vpoštevati tudi pridobninske razmere nižjih ljudskih slojev dotičnega okraja, v katerem je hranilnica, ter gledati na to, da so premožnejši sloji, ki so sami v stanu svoj denar plodonosno upravljati, od uporabe hranilnic v ta namen izključeni.

Ravnotako je določiti maksimum za skupni znesek, ki naraste s posameznimi vlogami za eno in isto stranko. Političnim deželnim oblastvom je pa pridržana pravica, predlagati izpremembo tozadevnih določil, če bi izkušnje pokazale, da bi za zavod ali za splošne interese utegnili iz tega nastati kaka škoda.

Glede vlog mora biti v pravilih na vsak način določeno, da si zavod pridržuje pravico, vloge ene in iste stranke, ki bi presegle določeni maksimum, odklanjati.

§ 9.

Z ozirom na visokost posameznih vlog je v pravilih določiti, do katerega zneska se vloge izplačujejo brez odpovedi in za katere vloge je potrebna prejšnja odpoved, ter koliko časa se morajo prej odpovedati, da hranilnicam ni potreba imeti pripravljene preveč gotovine, da ne izgubijo preveč na obrestih in da vsled izplačevanja večjih vlog ne pridejo v zadrege.

§ 10.

Obrestovanje vlog se mora pričeti pri tako nizkih zneskih, kolikor je to z ozirom na obrestno mero, ki jo je hranilnica določila, mogoče in v kolikor se s tem zaračunavanje preveč ne otežkoči.

Nedvignjene obresti se morajo pripisati vložnemu kapitalu, in obresti tako pomnoženega kapitala se morajo vlagateljem pri izplačilu vračunirati v dobro.

V pravila posameznih hranilnic so poleg tega sprejeti tudi primerna določila o pričetku in prenehanju obrestovanja vlog, kakor tudi glede dobe kapitaliziranja obresti.

§ 11.

V teh pravilih je določiti tudi obrestno mero vlog. Ta se mora na vsak način določiti z ozirom na obrestno mero, ki je v deželi navadna, pri čemur je gledati tudi na to, da se vloge kolikor mogoče plodonosno uporabljajo, da si more hranilnica nabrati iz prebitkov rezervni zaklad (§ 12).

§ 12.

Prebitek, ki se pokaže iz obrestonosne uporabe vlog po pripisu obresti in obrestnih obresti in po odbitku upravnih stroškov, je kot rezervni zaklad zavoda posebe zaračunavati. Ta rezervni zaklad je določen v pokritje morebitnih izgub hranilničnega zaklada.

Ako rezervni zaklad preseže svoto, ki je za ta namen z ozirom na stanje zavoda potrebna, se more primeren del tega zaklada, ako ni za ta slučaj že v pravilih kaj posebnega določeno, z odobritvijo političnega deželnega oblastva porabiti za dobrodelne in občekoristne krajevne namene.

Vporaba tega rezervnega zaklada, ki jo je določiti v sporazumu s krajevnimi oblastvi, mora pred vsem odgovarjati interesom neimovitih udeležencev zavoda.

§ 13.

Knjižice o vložnih vlogah, katere izdajo hranilnice vlagateljem, kakor tudi knjige teh zavodov, v katerih morajo biti razvidne terjatve vdeležencev, se morajo glasiti na določeno ime, ki je navede vlagatelj. Te knjižice se morajo izdajati po tekočih številkah, ter je v njih označiti datum vsake vplačane vloge ali pa izvršenega izplačila. Zlasti je pa natančno označiti številko člena blagajničnega dnevnika, pod katerim se je izvršilo posamezno vplačilo oziroma izplačilo, da morejo ti blagajnični dnevniki, ki jih je skrbno shraniti, služiti za kontrolo o pravilnosti tozadevnega poslovanja zavoda in da se morejo uspešno preprečevati ponaredbe v knjigah zavoda in v vložnih knjižicah.

§ 14.

Akoravno se morajo hranilne knjižice glasiti na gotovo ime, je vendar v pravilih določiti, da je vsakega lastnika ali prinosca smatrati kot zakonitega lastnika, kateremu se ima izplačati zahtevana svota, ako tega ne ovira amortizacija, ki se je vpeljala glede dotične vložne knjižice v zmislu § 17. ali pa sodnijska prepoved, oziroma ako v knjigah vpisani lastnik ni izrečno določil, kar mora potrditi tudi s svojeročnim podpisom, da se sme dotična vloga izplačati le njemu samemu osebno ali pa njegovemu cesijonarju oziroma pooblaščenцу.

Za vsak tak pridržek, do katerega ima vsak vlagatelj pravico, je določiti v hranilničnih knjigah posebno rubriko.

§ 15.

Ako se hranilnične knjižice, v katerih je zabeležen pridržek vlagatelja, da se ima vloga izplačati le njemu samemu, cedirajo ali prodajo, se mora prineseč takih cediranih hranilničnih knjižic, ki se zglašajo za izplačilo vloge, izkazati glede svoje osebnosti.

Če se odstopi taka knjižica, ali če se kdo pooblasti dvigniti svoto, na katero se glasi knjižica, ali dvigniti samo del te svote, ki se je odstopil ali ki ga je dvigniti, se mora odstop ali pooblastilo zapisati v vložno knjižico in podpisati ga mora prvotni vložnik, oni, kojemu se je knjižica odstopila in dve priči.

§ 16.

Vsaki hranilnični knjižici se morajo prišiti pravila zavoda in tiskana obrestna tabela, iz katere je razvidno, do katerega zneska morejo v prvem in naslednjih devetnajstih letih narasti vloge od najnižjega zneska, ki se ima obrestovati, pa do zneska 100 kron, ako se jim prištevajo obresti in obrestne obresti.

§ 17.

Ako se hranilnične knjižice izgubi, je uvesti amortizacijsko postopanje, ki je predpisano za zasebne listine.

Doba za amortizacijo je določena na 6 mesecev.

§ 18.

Paragraf 1480. občega državlanskega zakona v zadevi zastaranja terjatve zaostalih obresti tekom treh let glede obresti od hranilnih vlog nima veljave.

Vendar so pa hranilnice upravičene v slučajih, če nedvignjene obresti narastejo do zneska prvotne glavne vloge, ne da bi se udeležnik med tem časom zglašil pri blagajni, ustaviti nadaljno obrestovanje vloge. (§ 1335. občega državlanskega zakona.)

Glede zastaranja hranilnih vlog veljajo splošne zakonite določbe.

Doba, v kateri zastarajo hranilne vloge, se računa od poslednje vloge ali izplačila ali od poslednjega pripisa obresti, ki ga je izvršil zavod v hranilnični knjižici, tako, da jo preruši vsaka nova vloga ali izplačilo, ter je določena na 40 let.

Zastarane hranilne vloge pripadejo rezervnemu zakladu.

§ 19.

Plodonosno vporabljanje pri hranilnicah naloženega denarja se mora vršiti po obstoječih krajevnih razmerah na način, ki je najbolj varen, ter se ima to omejiti na sledeče vrste uporabe:

a) Obrestonosna posojila na nepremična posestva s sirotinsko (pupilarno) varnostjo ter s pogojem, da so in ostanejo poslopja, na katera se posoja, zavarovana pri kaki tuzemski zavarovalnici. Sicer je pa pri takih posojilih gledati na to, da se vračilo določi tako, da imata obe stranki pravico poluletne odpovedi celega

dolga in da se ob enem določijo stalni vračilni obroki, tako da se določeni del cee na hipoteke izposojene svote redno vračuje hranilnicam, da imajo te na razpolago sredstva za izplačevanje vlog.

b) Posojila na avstrijske državne papirje in na delnice avstroogrske banke, vendar pa ne dalj kakor za dobo pol leta in k večjemu do tri četrtine kurzne vrednosti, ki so jo imeli papirji onega dne, ko so bili zastavljeni.

c) Posojila državi, dalje v državnem zboru zastopanim deželam, okrajem in občinam, ako so te dežele okraji in občine upravičene sprejemati in odplačevati posojila potom davčnih priklad v lastnem delokrogu ali pa so prejele zakonito predpisano dovoljenje za to, proti vračilu v obrokih in poluletnemu anticipativnemu obrestovanju.

d) Eskomptiranje nakaznic državnih osrednjih blagajnic in drugih za pridobitev potom eskompta sposobnih tuzemskih državnih papirjev, dalje v kraju, kjer hranilnica obstoji, plačilnih ne samo domicilovanih menic, katere morajo podpisati tri priznane varne tvrdke, od katerih mora biti na vsak način ena protokolirana pri krajevnem trgovskem sodišču.

Ta način uporabe je dovoljen samo v večjih trgovskih krajih in to le v toliko, v kolikor je to v posebnih hranilničnih pravilih določeno.

e) Posojila zastavljajnicam.

f) Posojila drugim obče koristnim zavodom, ki so ustanovljeni na principu vzajemnosti in katerim se sme pri hranilnicah, katerih pravila tak način vporabe izrečno dopuščajo, dovoliti odprt kredit do gotovega zneska, ki odgovarja denarnemu prometu dotičnega zavoda.

g) Nakup obrestonosnih avstrijskih eraričnih ali deželnih obligacij in zastavnih pisem.

Pod c), e), f) in g) navedeneni načini vporabe se smejo izvrševati le tedaj in samo v toliko, v kolikor dotični hranilnici to dovoli pristojno deželno oblastvo.

(Konec prih.)

Delokrog posredovalnih uradov.

Ponekod vladajo celo pri županstvih še vedno popolnoma napačni pojmi o delokrogu posredovalnih uradov. — Nekteri so celo mnenja, da imajo posredovalni uradi izvrševati tudi kazensko pravo, menda zato, ker se običajno nazivajo „mirovna sodišča“.

Tako nam je došlo vprašanje s prošnjo od nekega županstva, da bi za tri občine preskrbeli postavne knjige za „sodbe, ki se morajo sedaj izvrševati pri občinah“.

Sicer smo mnenja, da morajo namen posredovalnih uradov poznati že vrabci po strehah, in da je kako nadaljno tolmačenje popolnoma odveč. — Vendar pa naj povdarjamo še enkrat, da posredovalni uradi nimajo pravice, izrekat kake sodbe, ampak le posredovati med strankami, da dosežejo mirnim putem poravnano ali spravo. — To pove že ime „posredovalni urad“ samo.

Zato pa županstva, odnosno posredovalni uradi ne potrebujejo nobenih drugih postav, najmanj pa razsodb upravnega sodišča, nego le edini zakon o posredovalnih uradih, ki je priobčen v deželnem zakoniku.

Pri svojem poslovanju naj se drže posredovalni uradi tega zakona z dne 27. sept. 1911 dež. zak. št. 45 in predpisanih tiskovin, ravnajo naj se po navodilih v 3., 4. in 20. številki „Občinske Uprave“ leta 1912, pri vsem pa naj jih vodi zdrav razum. — Vse druge „paragrafe“ naj puste pri posredovanjih lepo ob strani!

Protialkoholni kongres.

Dne 29. in 30. decembra pretečenega leta se je vršil v Ljubljani, v veliki dvorani hotela „Union“ tretji slovenski protialkoholni kongres, ki sta ga priredila „Sveta vojska“ in „Društvo zdravnikov na Kranjskem“. Kongres se je vršil v znamenju desetletnice protialkoholnega gibanja na Slovenskem. Velika udeležba, tako od strani meščanov, duhovnikov, učiteljev, kakor zlasti od strani naših županov in drugega kmečkega ljudstva nam je pričala, da desetletno delovanje proti krutemu sovražniku našega naroda ni bilo brez uspeha, ampak je kljub velikim težočam in nasprotovanju, ki ga je imelo to gibanje v svojem početku, obrodilo obilo sadu. Na kongres je prišlo veliko zastopnikov oblastev in dostojanstvenikov kakor: ljubljanski knez in škof dr. A. B. Jeglič, kranjski deželni glavar dr. I. Šušteršič, deželni odbornik dr. Evgen Lampe, zastopnik deželne sodnije nadsvetnik dr. O. pl. Kočevar, vladni svetnik Ivan Kremenšek, dr. Josip Gruden, sodni svetnik Fran Milčinski, mag. tajnik E. Lah, deželna šolska nadzornika Fr. Levec in Fr. Hubad in drugi. Prišli so tudi zastopniki z Goriškega, Primorskega, Štajerskega in Koroškega. — Kongres je otvoril predsednik „društva zdravnikov na Kranjskem“ dr. vitez pl. Bleiweis, navajajoč vzroke, ki so privedli slovenske zdravnike do tega, da posvečujejo protialkoholnemu gibanju večjo pozornost. Po končanih običajnih pozdravih podeli predsednik besedo g. Jan. Kalanu, ki predava o zgodovini protialkoholnega boja na Slovenskem. Za njim so govorili: dr. Avgust Levičnik: Alkohol in tuberkuloza, cesarski svetnik Gustav Pirc: Alkohol s kmetijsko gospodarskega stališča, dr. Otmar Krajec pa: Alkohol in poškodbe s posebnim ozirom na izkušnje na balkanskih bojiščih. S tem je bil dopoldanski dnevni red izčrpan.

Na popoldanskem zborovanju so referirali sodni svetnik Fr. Milčinski: Alkoholizem, birokratizem, kapitalizem, dr. Anton Schwab: Poljudno zdravniško predavanje o alkoholizmu in učiteljica Antonija Stupca: Ženstvo v boju proti pijančevanju. Drugi dan tega kongresa je bil namenjen duhovnikom in učiteljstvu. Referati tega dne so obdelavali tvarino, ki predvsem zanima duhovnika in učitelja.

Doba 10letnega gibanja je tedaj za nami. Premagani so različni predsodki, z abstinenčno idejo so

se seznanili vsi sloji našega naroda, zanesla se je tudi v najbolj oddaljeno gorsko vas. Prihodnje desetletje bo posvečeno tesnejši organizaciji. Gg. župani! Veliko število se vas je odzvalo tozadevni okrožnici deželnega odbora, v častnem številu ste bili zastopani na protialkoholnem kongresu. Iz ust strokovnjakov ste slišali slabe posledice, ki jih zapušča alkohol našemu narodu in človeštvu sploh. Vaša dolžnost je, pridružiti se v prihodnje delavcem na tem polju ter delati na to, da se v občini pijančevanje omeji. Za vas je stvar silno lahka. Držite se le natančno zakonov! Ne dajajte licenc za plese, kjer se popije toliko alkohola! Nadzorujte gostilne, da ne bodo čez postavno uro odprte in da se žganje ne bo točilo ob nedeljah in praznikih kakor tudi popoldan popreje! Če glavarstvo v zadnjem slučaju še ni ničesar ukrenilo, zahtevajte od njega, da izda ozirajoč se na krajevne razmere tozadevne odredbe. Skrbite za to, da se bodo v občini upeljale naklade na pivo, vino in žganje!

Če boste te svoje dolžnosti točno izpolnjevali, pripomogli boste veliko k omejitvi pijančevanja v naši deželi in trezni ljudje vam bodo za to hvaležni.

* * *

Zanimivih predavanj na protialkoholnem kongresu, izmed katerih gre prvenstvo predavanju sodn. svetnika Milčinskega, ne moremo objaviti, ker ne spadajo v naš list. — Priporočamo pa tem potom z ozirom na eminentno važnost, naj županstva in drugi naši čitatelji naroče „Zlato dobo“, jo bero in razširjajo. — Ta list bo prinesel o protialkoholnem kongresu obširna poročila.

Iz I. seje dežel. odbora kranjskega dne 11. januarja 1913.

Tujski promet.

Deželni odbor sklene ustanoviti deželni urad za tujski promet po vzorcu obrtno pospeševalnega urada. Tozadevni statuti se odobrijo.

Živinoreja.

Deželni odbor priredi v Horjulu 6 tedenski živinorejski tečaj v sporazumu s tamošnjo živinorejsko zadrugo. Stroški za ta tečaj so proračunani na 1709 K. Iz deželnih sredstev se dovoli 900 K podpore.

Obrtne zadruge.

Slamnikarski zadrugi v Mengšu se z ozirom na vzorno poslovanje dovoli 3000 K brezobrestnega posojila do konec leta 1913.

Št. 16045.

Okrožnica

županstvom na Kranjskem.

Deželni odbor je določil v seji dne 7. decembra 1912 za odmerjenje odškodnine za dejanske in potrebne izdatke ter za zamudo časa zaupnikov po-

sredovalnih uradov po § 10. zakona z dne 27. septembra 1911, dež. zak. št. 45 o občinskih posredovalnih uradih to-le tarifo:

1.) Odškodnina znašaj za vsakega člana po 50 h za uro, ako se vrše poravnave ob delavnikih in so vsled tega v zvezi z zamudo časa; ob nedeljah zaupniki do te odškodnine nimajo pravice.

2.) Vsakemu zaupniku gre posebe, če biva zunaj uradnega sedeža posredovalnega urada, potnina po 40 h za kilometer.

3.) Za komisijske ogledе združene z obhodi, ki trajajo najmanj 1 uro, se plača vsakemu zaupniku pristojbina 1 K,
za ogledе, ki trajajo 2 uri 1 K 50 h, in
za ogledе nad 3 ure 2 K.

O tem naj se obveste vsi zaupniki posredovalnih uradov s pripombo, da naj velja še nadalje v prvi vrsti v navedenem § izrečeno načelo, da je služba zaupnikov častna služba in bodi kot taka brezplačna.

Ta okrožnica naj se prebere tudi v prihodnji seji občinskega odbora.

Od deželnega odbora kranjskega
V Ljubljani, dne 20. decembra 1912.

Za deželne glavarja:

Lampe.

Vprašanja in odgovori.

1. Županstvo Šp. (B. K.)

Vprašanje:

Ali more okrajno glavarstvo prisiliti občino, da plača stroške zaradi razlastitve — (Vi ste rabili nam neumljiv izraz „razdestitev“ — ?) vaškega pota? — Če so štirje posestniki ob poti in so trije pripravljeni odstopiti potrební svet, oziroma zemljišče za razširjenje poti, četrti pa tega noče dovoliti, ali se ga more prisiliti? — Ali se more zahtevati na stroške četrtega za „razdestitev“ pota?

Odgovor:

Vprašanje smo morali prikrojiti, kakor smo najbolje vedeli in znali, da ima nekaj pomena. Vaše vprašanje je namreč v tako neumljivem slogu pisano, da niti ne vemo, kaj pravzaprav vprašujete. — Kaj hočete reči z izrazom „razdestitev“? — Naše mnenje je, da Vam gre za razlastitev zemljišča v svrhu razširjenja javne poti. — Razlastitev v cestne namene (za razširjenje javne ceste) je mogoča po določbah § 10 sedaj veljavnega cestnega zakona. Tudi če se kdo upira in noče odstopiti potrebnega sveta za razširjenje ceste, se ga da k temu prisiliti, ker to je ravno namen razlastitve. — Razlastitev v omenjeni namen potrebnega sveta ima skleniti občinski odbor; na to se naproši c. kr. okrajno glavarstvo, da uvede razlastitveno postopanje; končna odločitev je pri deželni vladi.

Morebitni troški razlastitvenega postopanja zadenejo občino, ki mora seveda poravnati tudi odškodnino za odstopljeni svet.

Kar se tiče troškov, ki jih zahteva okrajno glavarstvo, mi ne vemo, kakšne vrste so. Morda se je vršil kak ogled.

V tem slučaju Vam ne moremo drugega povedati, nego to: Če je dobilo županstvo plačilni nalog, pa je bilo mnenja, da občina ni bila dolžna plačati komisijskih troškov, bi se bila morala takoj vložiti pritožba proti odmeri troškov odtosno proti plačilnemu povelju na deželno vlado.

V koliko bi bilo opravičeno naprtiti ogledne troške dotičnemu, ki se je upiral razlastitvi, o tem morajo odločevati politična oblastva.

2. Županstvo Podrečje:

Vprašanje:

Občinski odbor je sklenil, da se oskrbuje neka uboga s preživljanjem od hiše do hiše, to pa le na podlagi razdelitve po zemljiškem davku, ne pa po vseh direktnih davkih, kot obrtnih in dr. — Sklep je bil storjen z večino glasov, to pa vsled tega, ker je več odbornikov takih, ki plačujejo obrtne davke, nego onih, ki plačujejo le zemljiški davek.

Ali sme županstvo odkazati ubogo v oskrbo tudi onim, ki plačujejo le obrtni ali kak drugi davek, izvzemši zemljiškega?

Odgovor:

Županstvo je izvršilni organ občinskega odbora in ne more samolastno v stvareh ubožne oskrbe postopati drugače, nego sklene občinski odbor.

Mi moremo opozarjati le na postavno pritožbeno pot proti sklepu občinskega odbora, če namreč sklep še ni pravomočen. Opozarjamo pa tudi na važno pravico županovo, ki mu jo daje § 54. zadnji odstavek, občinskega reda. On sme namreč izvršitev odborovega sklepa toliko časa ustaviti, dokler ne izreče višje oblastvo, da je pravilen.

Iz tega nastane torej vprašanje, če je bil občinski odbor postavno upravičen storiti gori navedeni sklep. — Naše mnenje je, da ne. — Ubožna oskrba s preživo od hiše do hiše je ravnotako davščina, kot razne priklade, tlaka in dr. Neopravičeno je torej delati izjemo med zemljiškimi in drugimi direktnimi davki, in je to torej ravno tako nepostavno, kakor če bi na primer odbor sklenil, da polovica občine plača doklade za kako splošno občinsko zadevo, druga polovica pa ne.

Nam se zdi, da hoče v Vašem slučaju skupina gostilničarjev odvaliti od sebe postavno breme na škodo kmeta.

3. Županstvo Šturije.

Vprašanje:

Več obrtnikov in nekteri rokodelci tukajšnje občine so vložili prošnjo na tukajšnji občinski odbor za dovoljenje, da bi smeli na svoje troške napeljati električno razsvetljava iz sosedne občine Ajdovske, ki je pripravljena dati toliko luči, kolikor jih bodo ti rabili. — Prosimo navodila, kako nam je v tej zadevi postopati?

Kako je postopati nadalje — po razglasitvi sklepa občinskega odbora in označbi 14 dnevnega roka za morebitni ugovor od strani občanarjev in če ni podan nikakršen utemeljen ugovor, — kar se tiče pritrjevanja žic ali objektov, ki služijo temu obratu, na privatna poslopja, sploh da se izvrši nameravana razsvetljava nemoteno.

Odgovor:

V tem slučaju nima občinski odbor ničesar sklepati ali odločevati, ker ni za to kompetenten; tudi če bi sam sklenil uvesti javno razsvetljava, se smatra

občina kot zasebna stranka nasproti občanom. — Iz tega sledi, da se postavnim potom ne more nikogar prisiliti, da bi dovolil napeljavo ali pritrditev žic po svojem svetu odtosno na svojih posestvih. — Treba je, da se dotični, ki hočejo napeljati električno luč v svoje hiše, sporazumejo in dogovore z lastniki zemljišč in posestev radi napeljave žic.

Opozarjamo Vas, da se sme ob javnih nedržavnih cestah napeljati električni tok le s privoljenjem deželnega odbora, in ondi, kjer obstoje brzjavne in telefonske naprave vrhtega le s privoljenjem poštnega ravnateljstva. Ker utegne biti prizadeta tudi državna cesta, se bodo morali obrniti projektanti tudi na okr. glavarstvo. — Sicer mora pa tozadevne pogoje vedeti vodstvo električne naprave.

4. Županstvo Brezovica.

Vprašanje:

Županstvo (obč. kazenski senat) je obsodilo P. D. na globo 20 K zaradi javne godbe in plesa brez licence.

To kazensko razsodbo je c. kr. okrajno glavarstvo razveljavilo, češ da se je vršila godba s plesom v hiši, v kateri nima gostilničarske koncesije P. D., ampak njegova žena M. D., ki je torej odgovorna za zgorej omenjeni prestopok.

Prosimo pojasnila:

1. Ali je P. D., ki je bil oproščen kazni pri okrajnem glavarstvu, res nekazniv, dasi je imel v svoji hiši dvakrat javno godbo in ples brez licence?

2. Ali je res odgovorna za prestopok njegova žena zato, ker je gostilničarska koncesija prepisana nanjo?

3. Ali je vsled tega dopuščeno, da prireja imenovani posestnik javno godbo in ples v svoji hiši brez licence?

Odgovor:

Kazniv je vsekako lastnik gostilniškega lokala in ne hišni gospodar, dasi je ta v tem slučaju gostilničarčin mož. Toda če ima njegova žena gostilniško koncesijo, je za red v gostilni in za vse prireditve v gostilniških prostorih odgovorna ona.

Na vsak način je priredila ples gostilničarka in ne njen mož.

Čegava pa je koncesija, mora županstvo itak vedeti.

Dejanje bo sedaj že zastarano in obnovitev kazenskega postopanja proti pravemu krivcu ne več mogoča. — Pač pa ima županstvo pravico, naknadno zahtevati oziroma izterjati občinske takse.

Samoobsebi umevno je, da naj županstvo v vsakem slučaju novega prestopka radi nedovoljenega plesa uvede kazensko postopanje proti gostilničarki, pri tem pa natančno pazi na pravilno obliko pri razsodbi občinskega kazenskega senata in na pravni pouk.

Znano nam je sicer, da hočejo nekatera politična oblastva ščititi ples in godbo z najnižjimi kaznimi, če ne z oprostitvijo. No, temu bo tudi konec; županstva naj le vselej pravilno postopajo, če pa menijo, da se jim bodo kratile pravice od političnih oblastev, naj se proti njihovim odločbam pritožijo. — Vsak slučaj oprostitve vsled nedovoljene godbene in plesne prireditve naj naznanijo županstva deželnemu odboru.

5. Županstvo Dole pri Idriji.

Vprašanje:

V tukajšnji občini je občinska pot, ki veže poleg dveh posestnikov iz tukajšnje občine večje število posestnikov iz vasi Ravne, obč. Žiri, s tukajšnjo občinsko

cesto Idrija-Dole-Rovte-Vrhnika. — Imenovana pot, ki jo rabijo poleg dveh posestnikov tukajšnje občine največ posestniki vasi Ravne, je vsled velike vporabe v jako slabem stanju. — Zato je sklenil tukajšnji občinski odbor k popravi te občinske poti, kar je leži na tuobčinskem ozemlju, pozvati potom županstva v Žireh tudi prizadete posestnike iz Ravn. Pot naj bi se namreč po sklepu občinskega odbora popravila po interesiranih posestnikih samih proti primerni odškodnini od strani obeh občin.

Občina Žiri pa se protivi temu načrtu, češ da bo popravila le toliko poti, kolikor je leži na ozemlju občine Žiri, ne pa oni del, ki je v tukajšnji občini, in da tudi ne bo v to silila interesente, ker po dogotovitvi nove deželne ceste Žiri-Rovte posestniki iz Ravn te občinske poti ne bodo več v toliki meri rabili, kot doslej.

Prosimo pojasnila:

1. Ali so interesirani posestniki iz Ravn sploh dolžni prispevati kot glavni udeleženci pri rabi te poti k njeni popravi, kolikor je leži na ozemlju tukajšnje občine.

2. Če so dolžni, — kako jih prisiliti do popravljanja oziroma do prispevanja k popravi, in na podlagi katerega zakona?

3. V slučaju, da niso dolžni prispevati k popravi, — ali se jim more zabraniti uporaba te poti? — Da bi ne bili dolžni prispevati, po mnenju županstva skoro ni mogoče.

Odgovor:

Po § 18 cestnega zakona z dne 28. julija 1889 dež. zak. št. 17 je praviloma dolžna vsaka občina skrbeti za vzdrževanje občinske poti, ki leži v njenem ozemlju.

Posestnike iz tujih občin more občina pritegniti k popravljanju le, če imajo v nji predpisan kak davek ali ako rabijo dotično pot v izredno večji meri. V zadnjem slučaju se jih po § 21 navedene postave lahko pritegne k izrednemu prispevanju za popravo te poti po razmerju porabe, bodisi s plačilom ali pa opravljanjem ročnih del (s tlako), v kakršni obliki se bo pač popravljanje poti končno in pravomočno določilo.

Če sporazum s sosedno občino Žiri ni mogoč, potem se morate obrniti na deželni odbor, da določi visokost doneska po razmeri večje porabe; (II. odstavek § 21 in § 24 navedenega zakona).

V vlogi na deželni odbor je treba seveda natančno obrazložiti vse okoliščine, in priložiti vse spise po možnosti z načrtom in z navedbo dolžine dotične ceste. — Zabraniti porabo dotične javne poti vam pa ni mogoče. K večjemu bi jo smeli v slučaju, da je v tako slabem stanju, da bi bila nevarnost za ljudi in živino, začasno zapreti oziroma prepovedati uporabo toliko časa, dokler ne bo zadosti popravljena.

Družba sv. Rafaela.

Občni zbor družbe sv. Rafaela v Ljubljani, dne 19. decembra 1912, v Rokodelskem domu.

Občni zbor otvori in vodi podpredsednik profesor dr. Janežič.

Izjava: Cilj Rafaelove družbe je varovati izseljence. Naše društvo je sicer skromno z ozirom na sredstva,

ki so mu na razpolago, a je kljub temu že veliko dobrega storilo marsikateremu izseljencu tako v gmotnem kakor tudi še veliko bolj v moralnem oziru. Njen pomen in namen je priznala tudi cerkvena oblast, ki je pred kratkim izdala na vsa podrejena cerkvena mesta navodila, da je dolžnost cerkve propagirati idejo naše družbe med širšo javnost.

Predsednik dr. Pegan poroča, da se je glede akcije kolodvorskih misijonov storil že velik korak. Enaka podjetja so skoraj v vseh večjih mestih. Ima že zagotovilo, da se bo dobilo 40 do 50 žensk, ki se bodo posvetile tej akciji. Južna železnica je dovolila za našega poslujočega tajnika prosto peron-karto, da bo lahko interveniral na kolodvoru pri dohodu in odhodu izseljencev. Delo v društvu se je zelo pomnožilo. V preteklem poslovnem letu smo dosegli 1770 opravičnih številk.

Družbin tajnik deželni oficial Jernej Erman poda tajniško poročilo, iz katerega povzamemo v glavnem: Odbor je imel v preteklem letu 10 sej. Pri knezoškofijskem konzistoriju so se storili tozadevni potrebni koraki, da se duhovščina še bolj pritegne k naši družbi. Pri otvoritvi gradbenih del belokranjske železnice je prevzela družba na inicijativo prof. Jarca posredovanje za delo. Toda ker so se delavci in obrtniki vedno prepozno oglašali, ni imela ta akcija veliko uspeha. Na poročilo nekega hrvaškega salezijanskega duhovnika iz Punt' Arenas v južni Ameriki o žalostnih verskih in narodnih razmerah ondotnih hrvaških izseljencev sta se poslala tja dva velika zaboja knjig. Od zadnjega občnega zbora se je zglasilo v pisarni 352 izseljencev, katerim so se dala za pot potrebna navodila, dalje društveni znaki in priporočilni listki.

Blagajniško poročilo je podal poslujoči tajnik Rus. Od dohodkov bi bilo omeniti podpori deželnega odbora 1000 K in centrale Rafaelove družbe na Dunaju 900 K. Skupnih dohodkov je društvo imelo 2449 K 92 h, stroškov pa 1948 K 10 h.

Na predlog dr. Pegana se volijo v odbor: dr. Pegan, dr. Janežič, Kristan, Kocmur, Sajovic, Erman, Dr. Krek, Gostinčar, p. Teodor, Moškerc, Jan. Ev. Kalan, Orehek, Smrekar, Čok in Tul. Namestnikom: Dr. Zajc, Černič, Kerže, Novak in Zabukovec. Revizorja ostaneta še nadalje Matelič in Martine.

Glede propagande in agitacije za našo družbo se na predlog dr. Pegana sklene, da se naprosijo naši poslanci in govorniki, da na shodih obravnavajo tudi izseljeniško vprašanje in opozarjajo ljudstvo na našo družbo. Dalje, da deželni odbor županstvom potom okrožnice naroči, da opozarjajo izseljence na družbo in da se tudi na županskih shodih obravnava to vprašanje.

Raznoterosti.

Najboljše železne blagajne se dobe pri tvrdki M. Adlersflügel, Dunaj, I. Franz-Josefs-Kai št. 27. — Za županstva izjemne cene. Kdor želi res močno in solidno železno blagajno, naj se obrne za posredovanje na „Kmetsko župansko zvezo“. Blagajne so za županstva neobhodno potrebne.

Cerkvena književnost.

Katoliška bukvarna v Ljubljani priporoča:

1. „Tolažba dušam v vicah“. Priredil župnik Fr. Bleiweis. Cena: rdeča obreza K 1:20, zlata obreza K 2:—, šagrin, zlata obreza K 2:60.

2. Marija, kraljica src. Nauk bl. Grinjona Montfortskega o pravi pobožnosti do Matere božje. Rdeča obreza K 1:60, fin šagrin, zlata obreza K 2:40.

Družbenik Marijin. (Izdalo škofijsko vodstvo Marijinih družb). Cena knjigi, vezani v platno z rdečo obrezo K 1:50, z zlato obrezo K 2:30, vezani v fin šagrin z zlato obrezo K 2:80.

Berila in evangeliji za nedelje, praznike in imenitnejše godove cerkvenega leta. Priredil dr. Jožef Lesar. Cena: rdeča obreza K 4:50, umetno usnje, zlata obreza K 6:50, najfin. šagr. zlata obreza (izdaja na najfinjšem papirju) K 8:—.

Cerkvena glasba.

Slovenska sveta maša na čast sv. Frančiška Serafinskega za mešan zbor; zložil Franc Gerbič, založila „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani. Part. 1 K 80 v., glasovi po 20 vin.

Gospod Gerbič se vedno ozira pri svojih skladbah na pevske razmere, zlasti po deželi. Zato komponira priprosto, melodijozno in lahko. Njegove pesmi lahko vsak zbor proizvaja z užitkom brez vsakih težoč, ljudstvu pa v veselje. Priporočamo toplo to lepo in vendar prav lahko mašo našega velezaslužnega glasbenika.

Listnica uredništva.

Gospod I. B. župan v P. —: Na vprašanja glede žaljenja časti res ne moremo odgovarjati in se pečati z njimi. Če Vas je dotičnik žalil v uradu radi tega, ker ste storili svojo uradno dolžnost, ste imeli najkrajšo pot k sodišču v V. in vložiti proti njemu tožbo. Prosimo pa vse, — zato sploh omenjamo tu Vaše vprašanje, — naj se ne obračajo v takih zadevah na naše uredništvo, zlasti ne s prošnjami, da bi mi odstopali potem taka vprašanja odvetniku.

To ni naš posel!

Posredovalni uradi poslujejo lahko takoj po ustanovitvi. Zaobijuba se mora storiti seveda popred. Če Vas okraj. glavarstvo ni k temu pozvalo, pa se sami zglasite tamkaj. — Tožbe radi žalitve časti pa bo odstopalo sodišče posredovalnemu uradu le tedaj, če mu je ustanovitev naznanilo okrajno glavarstvo.

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani'

v hiši Zadrúžne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₂ ⁰/₁₀

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.-12. dopoldne.

Za varnost vloženega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravilih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₂ ⁰/₁₀

brez
odbitka.